

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 01.06.2026 nr 1.2-2/50-1

Meie 25.06.2026 nr 2.3-4/26/2278-2

Arvamuse avaldamine eelnõule (erihoolekandeteenused)

Täname, et saatsite Andmekaitse Inspeksioonile (AKI) arvamuse avaldamiseks sotsiaalhoolekande seaduse ja sotsiaalseadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse (erihoolekandeteenused) eelnõu. AKI-l on esitatud eelnõu osas järgmised tähelepanekud.

Toetame eesmärki vähendada inimese korduvat andmete esitamist ning muuta SKA ja KOV vaheline koostöö abivajaduse hindamisel tõhusamaks. Samas juhime tähelepanu, et mõned eelnõus kasutatud mõisted on väga laia tõlgendusruumiga ning vajavad täpsustamist.

Eelnõus läbivalt kasutatud väljend „hindamise andmed“ on väga lai ega võimalda üheselt aru saada, milliseid andmeid SKA ja KOV vastastikku kasutada võivad. Seletuskirjas on küll märgitud, et KOV-ile tehakse kättesaadavaks üksnes minimaalne vajalik teave, kuid vastav andmekoosseis ja ligipääsu piirid ei nähtu eelnõu tekstist. Arvestades, et täisealise inimese abi- ja toetusvajaduse (TAH) hindamine hõlmab muu hulgas vaimse ja füüsilise tervise, igapäevaelu toimingute, sotsiaalsete suhete, elukeskkonna ja riskivaldkondadega seotud teavet, võib andmete ristkasutus puudutada ka väga tundlikke, sh eriliigilisteks kvalifitseeruvaid andmeid. Psüühikahäire diagnoosi andmete KOV-i puhul ning majandusliku olukorra andmete SKA puhul välistamine on vajalikud piirangud, kuid need ei pruugi olla piisavad, et tagada andmete minimaalsust.

Eelnõu § 1 punkt 7 näeb ette SHS § 70 täiendamist lõikega 2², millega antakse Sotsiaalkindlustusametile võimalus isiku erihoolekandeteenuse vajaduse hindamisel kasutada õppeasutuse õpilase individuaalse arengu jälgimise andmeid. Märgime, et kavandatud sõnastus „õppeasutuse õpilase individuaalse arengu jälgimise andmed“ võimaldab väga laia tõlgendust. Sellised andmed praktikas võivad lisaks õppetöö, õppekorralduse ja tugimeetmete infole sisaldada ka andmeid isiku tervise, puude, psüühilise seisundi, käitumise, perekondliku olukorra või muude tundlike asjaolude kohta. Seletuskirjas on küll märgitud, et andmete kasutamisel lähtutakse minimaalsuse põhimõttest ning SKA pärib üksnes neid haridusalaseid andmeid, mis on erihoolekandeteenuse vajaduse hindamiseks vältimatult vajalikud, kuid eelnõu tekstist selline piirang piisava selgusega ei nähtu.

Palume andmekoosseisu selgemalt piiritleda ning välistada selliste andmete küsimine ja edastamine, mis ei ole konkreetse erihoolekandeteenuse vajaduse hindamiseks vältimatult vajalikud. Eelkõige palume kaaluda § 70 lõike 2² täiendamist selliselt, et õppeasutuselt ei küsita ega edastata individuaalse arengu jälgimise dokumente tervikuna, vaid üksnes teenusvajaduse hindamiseks vajalik väljavõtte või kokkuvõtte. See on oluline ka põhjusel, et SHS § 70 lõike 2 punktis 5 sätestatud terviseandmete töötlemise alust ei käsitataks praktikas liiga avarana ega kasutataks üldise alusena terviseandmeid või muid tundlikke andmeid sisaldavate haridusdokumentide tervikuna edastamiseks. Üksnes seletuskirjas esitatud kinnitus minimaalsuse

põhimõtte järgimise kohta ei ole piisav, kui õigusnorm ise võimaldab küsida väga laia ning potentsiaalselt eriliigilisi isikuandmeid sisaldavat andmestikku.

Eelnõu § 1 punktiga 14 kavandatud SHS § 71 lõige 5¹ loob aluse erihoolekandeteenuse vajaduse hindamise andmete edastamiseks teenuseosutajale teenuskoha ettevalmistamise eesmärgil. Mõistame sellise andmeedastuse vajadust, kuid juhime tähelepanu, et sätte sõnastus on väga lai ega piira piisavalt teenuseosutajale edastatavate andmete ulatust. Seletuskirja kohaselt edastatakse teenuseosutajale TAH-i kokkuvõtte seitsmes eluvaldkonnas, mis aga võib sisaldada ka tervise, psüühilise seisundi, riskikäitumise, igapäevase toimetuleku, sotsiaalsete suhete ja elukeskkonnaga seotud tundlikku teavet. Palume kaaluda sätte täpsustamist selliselt, et teenuseosutajale edastatakse üksnes konkreetse teenuse osutamise alustamiseks ja teenuskoha ettevalmistamiseks vältimatult vajalik väljavõtte või kokkuvõtte hindamisandmetest, mitte hindamisandmed tervikuna.

Eelnõu § 1 punktiga 45 sätestatakse erihoolekandeteenuste andmete säilitamine STAR-is kümme aastat pärast õiguse lõppemist. Seletuskirja kohaselt vastab see senisele SKAIS-is kehtivale säilitustähtajale. AKI-l ei ole põhimõttelist vastuväidet senise tähtaja tehnilisele üleviimisele STAR-i, kuid arvestades erihoolekandeteenuste andmete tundlikku laadi, palume seletuskirjas lühidalt põhjendada 10-aastase säilitustähtaja vajalikkust ja proportsionaalsust. Samuti tuleks selgelt eristada, millal andmed arhiveeritakse, anonüümitakse või kustutatakse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Virve Lans
valdkonnajuht
peadirektori ülesannetes

Irina Meldjuk
Irina.Meldjuk@aki.ee
627 4108